

Билиця І. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права Волинського
національного університету
імені Лесі Українки

ДОВІРА ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Через деякий час після зміни вищого керівництва нашої держави, її очільник, Президент України, починає нову реформу судової гілки влади. Практично в кожній концепції реформування останньої, однією основних завдань реформи є відновлення довіри до судової гілки влади. Кожна реформа проходить декілька основних стадій, а саме: розробка концепції, її обговорення, підготовка законодавчих змін, їх імплементація в вітчизняне законодавство, шляхом прийняття змін до вже діючих законодавчих актів чи прийняття нових законів, також може відбуватися ліквідація «старих судів» та створення натомість «нових судів», кваліфікаційне оцінювання суддів та визначення можливості останніми здійснювати правосуддя і так далі. Про те як показують соціологічні дослідження довіра до судової гілки влади не росте, якби того хотілося реформаторам. Від чого ж тоді залежить довіра до судових інстанцій?

1. Засоби масової інформації відіграють ключову роль в формуванні довіри до судової гілки влади так, як основна маса населення нашої держави дізнається про всі процеси в країні, в тому числі і про роботу суду через новини, які висвітлюються журналістами. Переглядаючи новини практично неможливо знайти жодного відео ролику чи публікації на центральних українських каналах про добросовісних та сумлінних суддів, які кожного дня виконують свої посадові обов'язки, тобто здійснюють правосуддя. На відміну від цього, практично кожного тижня, ми можемо побачити новину, про затримання судді «хабарника», про не добросовісного суддю, про суддю який живе не за своїми статками, про суддю який виніс неправосудне рішення у конкретній справі і так далі. Відповідно у споживачів такої інформації і формується думка, що судова система України лише «таких суддів». Тому одним із таких факторів, що впливають на формування негативного ставлення населення до судової гілки влади в цілому є однобоке висвітлення інформації про роботу конкретних суддів чи судів.

2. Зважаючи на велику кількість справ, які розглядаються в українських судах, у певної частина населення формується думка про конкретних суддів чи судову систему в цілому, шляхом безпосередньої чи опосередкованої участі їх у судових процесах. Під безпосередньою участю громадян у судовому процесі мається на увазі той випадок, коли особа є стороною по справі чи є учасником процесу, тобто самостійно представляє свої інтереси у суді. В цьому випадку стикається з бюрократичними перепонами, які містяться в чинному матеріальному та процесуальному законодавстві, а також з зловживанням процесуальними правами іншої сторони справи, як наслідок розгляд судової справи може зайняти досить великий проміжок часу, а деколи це навіть може тривати декілька років. У другому випадку особа звертається за допомогою до суб'єктів надання юридичних послуг (юристів, фахівців в галузі права, адвокатів), які за винагороду представляють її інтереси у суді. У цьому випадку особа самостійно практично не контактує на пряму зі судом, а тому її враження і відповідно довіра до суду (судді) формується на основі інформації, яку їй надає її представник. В юридичній практиці є непоодинокі приклади, коли задля приховування помилок, яких допустився представник чи задля згладження своєї некомпетентності, останній свою вину перекладає на суддю, який розглядав справу, мотивуючи програш справи, тим що суддя наприклад був якимось чином заінтересований іншою стороною по справі, і як наслідок справа була програшною. Це свою чергу формує негативне ставлення особи як до конкретного судді так і до системи судоустрою в цілому. Адже особа, із-за обізнаності вітчизняного законодавства і сліпої довіри до свого представника, не розуміє простої істини, що суддя в судовому процесі це арбітр, який повинен аналізувати лише ті докази і доводи, які надаються сторонами по справі у встановленому законом порядку, і лише на основі них приймає кінцеве рішення по справі. Проте не слід відкидати поодинокі випадки, коли дійсно суддя в процесі стає на бік однієї з сторін по справі, але знову хочу підкреслити, що на сьогоднішній день це вже стало виключенням з правила і дійсно стало поодинокими випадками.

3. Також на формування позитивної чи негативної громадської думки про судову гілку влади впливають громадські організації. В останні роки зросла кількість громадських активістів, яка проводить відеофіксацію відкритих судових засідань та потім викладає їх в мережу

інтернет. Здавалося б тут що тут може бути поганого? Але знову ж ми стикаємось з проблемою, яка пов'язана з тим, що більшість цим відео-записів носять компрометуючий характер, досить важко знайти відео, де висвітлюється суд чи суддя з позитивної сторони. Все тому, що вони просто не будуть цікавими для широкого загалу. Досить часто громадські організації використовуються однією із сторін задля затягування судового розгляду чи тиску на суддю для того, щоб останній прийняв потрібне ім рішення.

4. І останнім фактором формування негативної громадської думки про судову гілку влади є політична складова, адже рівень довіри до суду залежить від рівня довіри взагалі до державних інституцій.

Отже, для того щоб відновити довіру до судової гілки влади самих реформ недостатньо, адже від перестановки доданків сума не зміниться, потрібен соціальний діалог між судовою владою та громадянами, якого можливо досягти лише через широку просвітницьку роботу у цій сфері.

Горбань Н. С.,
доцент кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою
Інституту права Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

ПРО БОЛЬОВІ ТОЧКИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Правосуддя в Україні перебуває в стані перманентного реформування.

На переконання Жозепа Боррелль – Верховного представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки, реформа судочинства – це мати всіх реформ. «Не можна робити вигляд, що маєте верховенство права, права людини, що завгодно, – без незалежної і ефективної судової системи. Це серцевина демократичної країни: розподіл владних повноважень і незалежна судова система. Без цього важко й намагатися боротися з корупцією» [1].